

LEGJOBB GYÓGYÍR A SZÖVEG

Tisza Kata: *A legjobb hely a városban te vagy. Terápiás versek*

■ Önfeladt, boldog, szép és szerelmes nő, nőanya, anyanő, örömanya, örömnő, szenvedő gyászoló nő, mindenség, végtelen, semmi. Milyen hatással lehet egy nőre, anyára a válás? Valójában mi az, amin keresztülmegy? Hogyan lehet ezeket a megrázkódtatásokat elviselni, hogyan lehet túllépni rajtuk? Tisza Kata 2018-ban megjelent, prózaműveit követő első verseskötete terápiás versekkel az elválás okozta traumákat dolgozza fel, az elmúlás, elengedés folyamatát írja le. Ezek a hétköznapi enjambement-ok az elválás teljes menetét bemutatják, mélyreható részletességgel, attól a pillanattól, amikor a nő bejárja a poklok poklát, egészen addig, amíg sebei begyógyulnak, és újra teljes életet él. A mérgező kapcsolatból való kilépést teljes mértékben a nő szemszögéből láttatják a versek, amelyekben a feleség, anya az áldozat, *életvíze, amelyet autómósásra használtak*, a férj a házasság tönkretévője: érzelmileg semlegessé, házasságtörővé vált hazug. A házasság felbontása elengedhetetlen, a nő legjobb akarata ellenére is: „kérhettél volna akármit, akárhogy, meg tettem, odaadtam volna, de nem tudtam kettőnk lenni egymagam” (18.). Már nem tud magyarázkodni önmagának, hogy mégsem volt elég rossz ez a kapcsolat ehhez a döntéshez, már nem tud visszafele menni az örök undorba, körforgásba, hiszen már nincs az az emlék, ami felülmúlja, az undor már felülírhatatlan.

A kötet hat ciklusra oszlik, mindegyik ciklus egy beszédes címet visel, az elválás folyamatának szakaszait megnevezve: 1. *Házasság*, 2. *Válás*, 3. *Gyász*, 4. *Magány*, 5. *Minták*, 6. *Rehab*.

Mindegyik ciklushoz tartozik egy motívuszerű rövid vers is, amely mintegy tematizálja a teljes ciklust. Már az első oldalon feltevéődik a kérdés: „Hogy tudtál így élni?” Azonnal jön a válasz is: „Nem tudtam, hogy így élek. Most, hogy tudom, már nem tudok.” Az első ciklus megrázó őszinteséggel ír egy olyan házasságról, ahol a feleség boldogtalan, ahol a feleségre nem figyelnek, ahol a feleség tulajdonképpen özvegy, csak fehér ruhában... és ahol a férfi kocsmáról kocsmára jár, és táncosnókkal csalja őt, ahol a férfi nem törődik, ahol a férfi nem szeret: „az a szerelem magyarázza, amikor annyira szeretnek, hogy a lábujjaid is kivételesek lesznek, értem anya, feleli a gyermek, de téged akkor így ugye senki sem szeret” (21.). Ez a házasság boldogtalan, ahol a nő valakinek csak az átmeneti igazsága, anya, aki ápol, terapeuta, aki gondoz, pap, akinek gyónni lehet, ahol a nő minden, csak nem nő, ahol a férfi mindennap más ágyába bújjik, de ott mégis a nőről álmodik, mert ő az egyetlen nő, akit nem tud meghódítani többé soha. Házasság, ahol mindkét fél átváltozott: a nőből eltűnt minden, a mosolya, a bizalma, a nevetése, a hite, minden, ami meghatározta őt, a férfiből pedig eltűnt a szerelem, és áruló lett – már csak egymás nélkül folytathatják tovább. A második ciklus az ebből a mérgező kapcsolatból való kilépést írja le, és azt a mérhetetlen fájdalmat, amelyet, azt hinnénk, nem lehet szavakba önteni. Kettős érzéseket fogalmaz meg a szerző: ebben a mérhetetlen fájdalomban mégis van valamiféle öröm, szabadságérzés – „amikor eljöttem, ahogy kilép-

tem, amint azon az ajtón átléptem, a küszöböt elhagytam, végleg, végképp, végérvényesen, akkor, akkor láttam először a szépségem a mások pillantásaiban, akkor éreztem a lépésem a lábaimban, akkor éreztem magamat magamnak” (68.). A fájdalomhoz nemcsak a szabadság társul, hanem megnyugvás is: „amikor elhagytalak, ugyanolyan egyedül maradtam, mint veled voltam, de ez így most mennyivel igazabb”. A *Gyász* szakasza egy ajtó zárulását, de egy másik ajtó kinyílását, egy kapcsolatból való kilépést, de önmaga újra megismerését jelenti. A fájdalmat, hogy megfoghatóvá tegye, fizikai fájdalomként írja le, sebeként, amelyek a gyásszal gyógyulnak be. Egy nő feltámadásáról olvashatunk itt, aki hamarosan újra önmaga lehet, és végérvényesen maga mögött hagyhatja ezt a történetet: „minden sírásnak helye lesz, sírás még nem ment kárba, öt sírás egy állójegy a mennyország kapujába, hat sírás már ablaknál, hétnél pótszék járna, tíz sírás után otthonra lelsz, a kurva nagyvilágban” (106.). A válás és a gyász után, amikor már teljesen maga mögött hagyta ezt a kapcsolatot, a nő életében következik a *Magány* szakasza, hiszen eddig mégis mellette volt valaki, ha csak fizikailag is, és kilépett ebből a megszokott állapotból. A magány itt mégsem negatív dologként jelenítődik meg: „társfüggését magánnyal kúrálta, magányát dallal, a dal lett a társa, társát önmagával, önmagát önmagában” (113.). A magány állapota arra jó, hogy elhatározásokat tegyen a jövőre és a férfiakkal való kapcsolataira nézve. Többé nem lesz áldozat egy kapcsolatban, többé nem enged, hogy így belakják, a zenét és a fűszálakat figyeli, és annak ellenére, hogy már nincs benne boldogság, mégis úgy érzi, hogy élet van benne. A *Minták* ciklus kissé eltér a többitől, talán nem is teljesen sorolható be az elválás szakaszai közé, ez a ciklus a problémát tematizálja nagyban, a társadalmi kontextust, a nők alulértékelt-ségét. Egy társadalom, amiben a nőknek megvannak az otthoni feladataik,

szoptatnak, főznek, mosnak, takarítanak, türelmesen várnak a férfitra, aki „túlórázik”, „pénzt keres a családnak”, miközben Veronikákat, Juditokat, Natáliákat kényeztet, lokálról lokálra járva. Ez az a házasságkép, ahol a nő elfogadó, és ahol a férfi megteheti bármit, de ez mégis elfogadott a társadalom szemében, annak ellenére, hogy ezekből a házasságokból születnek később az érzelmileg instabil gyerekek. Azonban ebben a ciklusban jelenik meg ismét a NŐ képe, aki újra érzi és értékeli a női szerepét, a férfiakat és az intimitást, fontosak neki az érzelmek, amelyeket szembeállíthat a rossz házasságával. Érzelmek, amelyekbe menekülhet, és amelyek felülkerekednek az eddigieken. Ez az utolsó ciklusra is igaz, a *Rehabra*. Ennek a ciklusnak teljesen más a hangvétele, pozitív, az újjászületést, a maga újratanulását mutatja be egy férfival a képből, akit kárpótlásul küldött az Isten, és akinek az illata olyan, mint az élet, aki amikor átöleli, akkor érzi, hogy eddig nem volt ölelve sosem. A kötet záróverse az idő múlását tematizálja, összekötve a szerelemmel és azzal, hogy mennyit jelent, ha az embernek társa van, és boldog vele: „szépen öszülsz kedvesem, ráncaid is békések szelídek, ha simogatom nem rándulnak össze, kisimulnak a tenyeremben, szeretem nézni ahogy öregszel, felemlerem hogy még mindig mellettem, tudom hogy én is azt teszem, s ha rád nézek tudom hogy én is szépen” (212.).

Tisza Kata kötete több dologra rávilágít. Elsősorban arra, hogy nem csak a fizikai fájdalomra kell gyógyírt találni, hiszen, mint ahogy a verseiben látszik, a lelki fájdalom is hasonlítható kemény sebekhez. Nem fektetünk elég hangsúlyt a lelki felépülésünkre, nem hagyunk magunknak elég időt a gyászra, nem hagyjuk magunkat újra felépülni. A költő az írás által épült újra, és verseiben lehetnek terápiára más elvált nők is. Talán lelkünknek is sebtapaszkokra van szüksége. Másodsorban rávilágít arra, hogy egy mérgező kapcsolatban nem kell ott maradni csak

azért, mert a társadalom ezt elvárja, vagy csak azért, mert félünk kimoszulni megszokott környezetünkéből és a komfortzónánkból. Egy rossz kapcsolatból ki kell lépni, mondja a könyv – és gyászolni, mert sokkal jobb egyedül lenni, mint valaki mellett egyedül érezni magunkat. Meg kell gyászolni, el kell fogadni az ítélező tekinteteket, szavakat, de nem kell „mérgező” kapcsolatban élni. Annak ellenére, hogy egy nő szemszögéből van tálalva a történet, ez nem csak nőkkel történhet meg, hiszen akár férfiak is lehetnek a

házasság áldozatai, feleségek is lehetnek hazugok és házasságtörők.

Tisza Kata verseskötete valóban terápia, de nemcsak elvált nőknek jó olvasmány, hanem mindenkinek, aki szeret érzésekről, boldogságról, csalódásról olvasni, hiszen mindannyian szeretünk, viszontszeretünk, önzetlenül, birtokolni vágyva, szenvedélyesen, bizonytalanul, féltve – és talán ez a legfontosabb és legjobb, amit tehetünk.

Rabocskai Zsófia

